

Sygn. akt IVU 130/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2018r.

Sąd Rejonowy w Łomży IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Urszula Zaleska

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Laskowska

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2018r. w Łomży

na rozprawie

sprawy z odwołania **O. G.**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego**

o zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i jednorazowego odszkodowania

na skutek odwołania od decyzji:

- z dnia 18 lipca 2018r., znak: (...)

- z dnia 18 lipca 2018r., znak: (...)

Zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że ustala iż odwołująca się O. G. nie ma obowiązku zwrotu kwoty 4.200,-(cztery tysiące dwieście)złoty wypłaconej jej tytułem odszkodowania za uszczerbek na zdrowiu w związku z wypadkiem przy pracy rolniczej z dnia 03.03.2016r. oraz kwoty 890,-(osiemset dziewięćdziesiąt) złotych wypłaconej tytułem zasiłku chorobowego za okres od 07.03.2016r. do 03.06.2016r.

Sygn. akt IV U 130/18

UZASADNIENIE

O. G. złożyła do tut. Sądu odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 18 lipca 2018 roku:

- 1) nr (...) ustalającej nadpłatę zasiłku chorobowego za okres od 07.03.2016r. do 03.06.2016r. w kwocie 890 zł z powodu wyłączenia z ubezpieczeń społecznych rolników z okresem wstecznym od 01.01.2014r.
- 2) nr (...) ustalającej nadpłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w kwocie 4.200 zł z powodu wyłączenia odwołującej się z ubezpieczeń społecznych rolników z dniem 01.01.2014r.

W uzasadnieniu odwołań wniosła o ich uchylenie. Stwierdziła, że wysunięte przez organ rentowy żądania naruszają dyspozycję art. 11 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ zasiłek chorobowy i jednorazowe odszkodowanie zostały jej przyznane z tytułu wypadku przy pracy rolniczej. Oświadczyła, że otrzymane środki zostały skonsumowane, przeznaczone na bieżące wydatki życia codziennego, prowadzenie gospodarstwa rolnego, a także rehabilitację po wypadku. Stwierdziła, że nikt jej nie informował w momencie ubiegania się o te świadczenia, że

nie jest do nich uprawniona. Wskazała, że w momencie zgłaszania się do KRUS celem objęcia jej ubezpieczeniem społecznym rolników, informowała pracownika KRUS, że pobiera emeryturę na Ukrainie i została pouczona, że nie ma to znaczenia.

Powyższe sprawy zostały zarejestrowane pod sygn. akt. IV U 130/18 i IV U 131/18 i

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Placówka Terenowa w Z.) wniósł o oddalenie odwołań i podtrzymał argumentację zawartą w zaskarżonych decyzjach. Stwierdził, że odwołująca się była pouczona o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń a mimo ich zajęcia pobierała świadczenia. Wskazał jednocześnie, iż na mocy prawomocnej decyzji z dnia 29.05.2018r. nie podlega ona ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 01.01.2014r. i dlatego została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Postanowieniem z dnia 18.09.2018r. Sąd połączył te sprawy do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia pod sygn. akt. IV U 130/18 (k.22).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

O. G. (obywatelka Ukrainy, lat 65) mieszka w miejscowości N. B. wraz z mężem W. G. i wspólnie z nim prowadzi gospodarstwo rolne (dowód: odpis skrócony aktu małżeństwa - k. 47). Od 01.08.2004r. ma przyznane prawo do emerytury na terenie Ukrainy (dowód: legitymacja emerytalna wydana przez Fundusz Emerytalny Ukrainy; oświadczenie O. G. z dnia 25.05.2018r. – akta KRUS).. Jako małżonka rolnika w dniu 14.12.2005r. została zgłoszona do ubezpieczenia społecznego rolników. W tym dniu złożyła pisemne oświadczenie, że jest obywatelką Ukrainy i że zawarła w dniu 4 lutego 2015r. związek małżeński z W. G., zamieszkuje z mężem i prowadzi wspólnie z nim gospodarstwo rolne. Oświadczyła również, że nie pobiera żadnych świadczeń, z zaznaczeniem, że w Polsce żadnych świadczeń nie pobiera (dowód: oświadczenie z 14.12.2005r – k. 48). Decyzją Prezesa Kasy z dnia 25.12.2005r., znak: KU/W-4000- (...) została objęta od dnia 06.10.2005r. ubezpieczeniami: wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim oraz emerytalno-rentowym (dowód: decyzja z 28.12.2005r).

O. G. w dniu 03.03.2016r. uległa wypadkowi podczas wykonywania pracy rolniczej (dowód: Protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy rolniczej z dnia 07.03.2016r. - akta KRUS). Decyzją z dnia 12.10.2016r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał ubezpieczonej kwotę 4.200 zł tytułem jednorazowego odszkodowania za 6 % długotrwałego uszczerbku na zdrowiu doznanego w wyniku wypadku przy pracy rolniczej z 03.03.2016r. (dowód: decyzja z dnia 12.10.2016r. – akta KRUS).

Odwołująca się na skutek niezdolności do pracy przebywała na zwolnieniu lekarskim w okresie od 07.03.2016r. do 03.06.2016r. Organ rentowy wypłacił odwołującej się zasiłek chorobowy z tytułu czasowej niezdolności do pracy w wysokości 890 zł (dowód: karta wypłat zasiłków – akta KRUS).

W dniu 25.05.2018r. O. G., została wezwana do P. T. KRUS w Z., gdzie na polecenie organu rentowego złożyła pisemne oświadczenie, w którym podała, że od 01.04.2004r. m przyznana emeryturę na Ukrainie, która jest jej wypłacana (dowód: oświadczenie k. 52).

Decyzją z 29.05.2018r., znak (...) (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników (wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno – rentowego) O. G. z datą wsteczną od 01.01.2014r. W uzasadnieniu decyzji podano, że w dniu 01.01.2014r. weszła w życie umowa pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym oraz Porozumienie Administracyjne w sprawie stosowania ww. umowy. Na podstawie złożonych 25.05.2018r. dokumentów – legitymacji emerytalnej wydanej przez Fundusz Emerytalny Ukrainy i oświadczenia odwołującej się z 25.05.2018r. ustalono, że O. G. od 01.08.2018r. ma przyznane prawo do emerytury na terenie Ukrainy i dlatego odwołująca się została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od 01.01.2014r. (dowód: decyzja z dnia 29.05.2018r. k.10,11). Powyższa decyzja uprawomocniła się w dniu 01.07.2018r.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie art. 36 ust.1 pkt. 6 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników:

1) decyzją z 18 lipca 2018r., znak: (...) ustalił nadpłatę zasiłku chorobowego za okres od 07.03.2016r. do 03.06.2016r. w kwocie 890 zł ;

2) decyzją z 18 lipca 2018r, znak: (...) z powodu wyłączenia O. G. z ubezpieczeń społecznych rolników z okresem wstecznym od 01.01.2014r., ustalił nadpłatę jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej w kwocie 4.200 zł.

W uzasadnieniach obu decyzji organ rentowy stwierdził, że pomimo pouczenia o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo zajścia tych okoliczności O. G. pobrała ww. świadczenia. Wskazał jednocześnie, że na mocy prawomocnej decyzji Prezesa Kasy z dnia 29.05.2018r. nie podlega ona ubezpieczeniu społecznemu rolników od dnia 01.01.2014r. Dlatego też została zobowiązana do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń (decyzje z dnia 18.07.2018r. – akta KRUS).

W ocenie tut. Sądu odwołania jako zasadne, podlegały uwzględnieniu.

Stosownie do treści przypisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2017r., ;poz.1778) zasiłek chorobowy i odszkodowanie z tytułu wypadu przy pracy rolniczej przysługują ubezpieczonemu rolnikowi.

Zasady zwrotu nienależnie pobranych świadczeń oraz ustalania odsetek za opóźnienia w wypłacie świadczeń określają przepisy emerytalne oraz przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o świadczeniach pieniężnych w razie choroby i macierzyństwa- art 52 ust. 2 w/w ustawy.

Zatem zadaniem tut. Sądu była ocena czy w przedmiotowej sprawie zaistniały przesłanki z art. 84 ust.1 i 2 ustawy z dnia 13.10.1998r o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2017r. poz 1778 ze zm.) obligujące odwołującą się O. G. do zwrotu pobranych przez nią świadczeń, tj. zasiłku chorobowego i jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej.

Bezspornym w sprawie było ,że odwołującej się został wypłacony zasiłek chorobowy w kwocie 890 zł oraz jednorazowe odszkodowanie w kwocie 4.200zł z tytułu uszczerbku na zdrowiu doznanego przez nią w wyniku wypadku przy pracy rolniczej z dnia 03.03.2016r.

Bezspornym także było ,że prawomocną decyzją z dnia 29.05.2018r., znak (...)(...)Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników (wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego i emerytalno – rentowego) O. G. z datą wsteczną od 01.01.2014r.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. systemie ubezpieczeń społecznych osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

- świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części , jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania(art. 84 ust.2 pkt.1 ww. ustawy),
- świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia(art. 84 ust.2 pkt. 2 ww. ustawy) .

Organ rentowy w zaskarżonych decyzjach stanął na stanowisku, że O. G. pomimo pouczenia o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo zajścia tych okoliczności, tj. pobierania emerytury

przyznanej na Ukrainie, pobrała ww. świadczenia. Dlatego też uznał, że zasiłek chorobowy i odszkodowanie pobrane przez nią, jako nienależne podlegają zwrotowi. Na tej podstawie odwołująca się została zobowiązana do ich zwrotu.

Zdaniem tutejszego Sądu stanowisko organu rentowego, iż odwołująca się jest zobowiązana do zwrotu pobranych świadczeń, nie jest zasadne.

Sąd po analizie zebranego w sprawie materiału dowodowego stwierdził, że organ rentowy w ustalonym stanie faktycznym niniejszej sprawy nie wykazał istnienia przesłanek koniecznych dla zastosowania art. 84 ustawy systemowej, albowiem podstawą odpowiedzialności z art. 84 ust.2 pkt. 1 ww. ustawy jest pobranie świadczeń w sytuacji, gdy prawo do tego świadczenia ustało, a pobierający był pouczony o braku prawa do ich pobierania, lub dopuścił się zachowania określonego w art. 84 ust.2 pkt.2 ww. ustawy, tj. złożenia nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

W ocenie Sądu, organ rentowy nie wykazał by odwołująca się złożyła nieprawdziwe zeznania lub fałszywie dokumenty czy też świadomie wprowadziła w błąd organ rentowy oraz, że pobrała ww. świadczenia za sporny okres pomimo, że została pouczona o braku prawa do ich pobrania. Sąd ustalił, iż wbrew twierdzeniom organu rentowego zawartych w uzasadnieniach zaskarżonej decyzji, odwołująca się nie została pouczona w formie pisemnej o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń w przypadku pobierania świadczeń emerytalnych na terenie Ukrainy. W załączonej bowiem dokumentacji organu rentowego brak jest pisma o takiej treści, nie zawierają go także wydane przez organ decyzje przyznające ww. świadczenia. Wskazać należy, iż chronologia wydarzeń wskazuje zaś na prawdziwość twierdzeń odwołującej się złożonych na rozprawie w dniu 23.10.2018r. i 20.11.2018r. (k.33,59), że nie miała świadomości, że nie może pobierać emerytury przyznanej na Ukrainie i świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników w Polsce. Podała, że nie zna przepisów i nie była wzywana przez organ rentowy w 2014r. do złożenia wyjaśnień czy pobiera jakieś świadczenia na Ukrainie i nie miała wiedzy, że musi je złożyć.

Sąd uznał za wiarygodne twierdzenia odwołującej się, że w 2005r. podczas składania wniosku o objęcie jej ubezpieczeniami społecznymi rolników, w P. Terenowej KRUS w Z. poinformowała pracownika tej placówki o fakcie pobierania emerytury na Ukrainie, jednakże z uwagi na obowiązujące w tamtym okresie przepisy nie zostało to potraktowane jako ważna i mająca istotne znaczenie informacja. Wskazała, że o istnieniu umowy polsko – ukraińskiej z 2014r. dowiedziała się w późniejszym okresie i nie od organu rentowego, lecz od innych osób. Udała się do placówki KRUS w Z., gdzie ponownie ustnie poinformowała pracownika tej placówki, że pobiera emeryturę przyznaną jej na Ukrainie, lecz i wówczas nikt jej nie poinformował, że nie może w tej sytuacji pobierać świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników w Polsce. Sąd dał wiarę twierdzeniom odwołującej się, że informowała ona pracowników organu rentowego o fakcie pobierania emerytury ukraińskiej, albowiem także w złożonym przez nią oświadczeniu z dnia 14.12.2005r. (w dniu złożenia wniosku o objęcie jej ubezpieczeniem społecznym rolników) podała, że nie pobiera żadnych świadczeń zaznaczając, że na terenie Polski nie pobiera żadnych świadczeń (dowód: oświadczenie k. 48). Dlatego też Sąd stwierdził, że nie sposób odwołującej się postawić zarzutu umyślnego i celowego zatajenia przez organem rentowym informacji o pobieraniu na terenie Ukrainy świadczenia emerytalnego. Nie można tym samym uznać także, że podała nieprawdziwe informacje. Wręcz przeciwnie uznał, że prezentowana przez nią postawa jako ubezpieczonej była prawidłowa, wykazywała się ona bowiem chęcią uzyskania informacji o przysługujących jej prawach i świadczeniach i dążyła do rozpoznania sytuacji w jakiej się znalazła

Dlatego też w ocenie Sądu zaprezentowane przez odwołującą się twierdzenia są wiarygodne, logiczne i znalazły potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym i zasługują na aprobatę. Sąd stwierdził, iż w wyjaśnieniach odwołującej się nie było sprzeczności, elementów nielogicznych, twierdzeń budzących wątpliwości, były jednoznaczne i konkretne. Organ rentowy nie podważył wiarygodności jej wyjaśnień i nie przedstawił żadnego dowodu na poparcie swoich twierdzeń, że odwołująca się była pouczona prawidłowo o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń z ubezpieczenia rolniczego w przypadku, pobierania świadczeń emerytalnych na terenie Ukrainy. Wskazać należy, iż niezrozumiałym jest dla Sądu stanowisko organu rentowego, który będąc w pozycji uprzywilejowanej do ubezpieczonej jako petenta, nie tylko nie poinformował jej w momencie wejścia w życie Umowy

między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym oraz Porozumienia Administracyjnego w sprawie stosowania ww. Umowy, w formie pisemnej o zmianie przepisów i konieczności złożenia przez nią stosownego oświadczenia o przysługujących jej świadczeniach na terenie Ukrainy, natomiast po okresie kilkuletnim wydał decyzję o ustaniu jej ubezpieczenia z datą wsteczną 01.01.2014r. Wskazać należy, iż zdaniem Sądu organ rentowy, jako podmiot wyspecjalizowany w ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego – nie wykazał się należyłą starannością w realizacji swoich zadań. Z przepisów regulujących ogólne zasady postępowania w sprawach administracyjnych wynika obowiązek organu rentowego, prowadzącego postępowanie wyjaśniające informowania strony o istotnych dla sprawy okolicznościach oraz wezwania do przedstawienia dowodów. Zgodnie z art.9 k.p.a. organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

Zdaniem Sądu w niniejszej sprawie organ rentowy nie dopełnił ciężących na nim obowiązków wynikających z przytoczonego powyżej przepisu. W przedmiotowej sprawie, organ rentowy nie skierował do odwołującej się korespondencji zawierającej wyczerpujące informacje, wyjaśnienia i pouczenia co do powołanych przepisów.. Wskazać należy, iż analiza okoliczności sprawy dowodzi, że to niekompetencja pracowników organu rentowego, a przede wszystkim zaniechanie w jakiegokolwiek formie pisemnej bądź ustnej pouczenia odwołującej się w 2014r. i nieodebranie od niej w tym zakresie oświadczenia - stanowiło przyczynę, że nie miała ona świadomości, że doszło do zmiany przepisów w dniu 01.01.2014r.

Brak jest więc podstaw do uznania, że do pobrania przez odwołującą się świadczeń wymienionych w zaskarżonych decyzjach doszło na skutek jej zawinionego działania czy też świadomego wprowadzenia organu rentowego w błąd. Obowiązek zwrotu pobranego świadczenia obciąża bowiem wyłącznie tego, kto przyjął świadczenie w złej wierze. Może to nastąpić wtedy, gdy ubezpieczony wiedział, że nie należy mu się takie świadczenie. Dotyczy to zarówno osoby, która została pouczona o okolicznościach, w jakich nie powinna pobierać świadczeń, jak i tej osoby, która uzyskała świadczenia na podstawie nieprawdziwych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd instytucji ubezpieczeniowej. Takie okoliczności nie miały zaś miejsca w niniejszej sprawie. Odwołująca się nie działała bowiem w złej wierze. Podobnie wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 grudnia 2009 r., sygn. akt I UK 174/09, w którym stwierdził, że ubezpieczony nie musi zwracać przyznanego mu zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego, jeśli za okres ich pobierania przyznano mu z datą wsteczną emeryturę. Musi jednak wykazać, że nie działał w złej wierze. W opinii Sądu odwołująca się O. G. tę okoliczność wykazała.

Reasumując powyższe, zdaniem tut. Sądu, organ rentowy nie ma podstaw do domagania się od odwołującej się zwrotu wypłaconych jej świadczeń tj. zasiłku chorobowego i jednorazowego odszkodowania, wskazanych w zaskarżonych decyzjach, albowiem nie udowodnił zaistnienia przesłanek z art. 84 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W związku z powyższym odwołująca się nie jest zobowiązana do zwrotu pobranych ww. świadczeń

Z tych względów orzeczono jak w wyroku na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. w zw. z art. 84 ust.1 i ust. 2 pkt.1 ustawy z dnia 13.10.1998r o systemie ubezpieczeń społecznych.